

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
LIETUVIŲ KALBOS DIALEKTOLOGIJA	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): prof. dr. Vytautas Kardelis	VU Filologijos fakulteto Lietuvių kalbos katedra
Kitas / a (-i):	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Pasirenkamasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Kontaktinė (auditorinė) ir savarankiškas darbas	rudens semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: išklausyti kalbotyros įvado, fonetikos ir akcentologijos, morfologijos ir sintaksės kursai	Gretutiniai reikalavimai (jei yra):

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48+2	80

Dalyko (modulio) tikslas		
Per šio dalyko studijas ugdoma: Analitinis ir kritinis mąstymas: gebėjimas analizuoti, įžvelgti sąsajas ir vertinti informaciją (reiškinius, dalykus, žmonių poelgius ir kt.). Esminės kalbotyros žinios ir gebėjimai: kalbos kaip reiškinių ir kalbotyros kaip mokslo disciplinos suvokimas. Lietuvių kalbos sistemos supratimas ir analizė įvairiais lygmenimis: fonetikos, akcentologijos, morfologijos ir sintaksės. Lietuvių kalbos tarmių kaip kultūros proceso supratimas ir analizė: gebėjimas analizuoti ir interpretuoti lietuvių tarmes kaip reiškinių.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
gebės analizuoti reiškinius, įžvelgti sudėtinės dalis ir ryšius tarp jų	įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, savarankiškas užduočių atlikimas	kontroliniai darbai, darbas per seminarus, egzaminas
gebės lyginti ir kritiškai vertinti informaciją (reiškinius, dalykus, žmonių poelgius ir kt.), spręsti apie jų privalumus ir trūkumus	įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija	kontroliniai darbai, darbas per seminarus, egzaminas
įgis žinių apie lietuvių kalbos tarmių sistemą. Įgis žinių apie kalbos variantiškumą	probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, savarankiškas užduočių atlikimas	kontroliniai darbai, darbas per seminarus, egzaminas
gebės analizuoti, interpretuoti ir vertinti lietuvių kalbos tarmių	probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių	kontroliniai darbai, darbas per seminarus, egzaminas

struktūrą, vartodami tinkamą terminiją ir taikydami tinkamus metodus	analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, savarankiškas užduočių atlikimas	
variantiškumą kitų kalbų kontekste, vartodami tinkamą terminiją ir taikydami tinkamus metodus	probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, savarankiškas užduočių atlikimas	kontroliniai darbai, darbas per seminarus, egzaminas

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas
1. Iš dialektologijos istorijos: lietuvių dialektologijos paradigmos (tradicinė, struktūrinė, naujoji), lietuvių dialektologijos interesai, lietuvių dialektologija europiniame kontekste	2						2	7
2. Iš dialektologijos istorijos: praktinis darbas su konkrečia teorine medžiaga.			4				4	3
3. Dialektologija ir sociolingvistika. Perceptyvinė dialektologija.	2						2	7
4. Dialektologija ir sociolingvistika. Perceptyvinė dialektologija. Praktinis darbas su konkrečia teorine ir empirine medžiaga.			4				4	3
5. Kiekybinė dialektologija: tarmių atlasai, duomenų bazės ir skaitmeniniai ištekliai. Dialektometrija, tarmiškumo matavimas.	2						2	7
6. Kiekybinė dialektologija: praktinis darbas su konkrečia empirine medžiaga.			4				4	3
7. Dialektologo darbastalis: lauko ir kabinetinė dialektologija. Medžiagos rinkimo kriterijai (NORM ir NORF kriterijai) ir jų evoliucija; reikalavimai pateikėjui; transkripcija; medžiagos archyavimas.	2						2	7
8. Dialektologo darbastalis: praktinis darbas su konkrečia empirine medžiaga. Tekstų ranskribavimas.			4				4	3
9. Kalbos architektūros modelis: diatopika, diastratika, diafazija, diachronija. Modelio santykis su variantiškumu. Tarmės ir standartinės kalbos santykis.	2						2	7
10. Kalbos architektūros modelis: praktinis darbas su konkrečia empirine medžiaga.			4				4	3
11. Lietuvių kalbos aukštaitiškoji diasistema: fonologinė ir morfologinė struktūra.	2						2	7
12. Lietuvių kalbos aukštaitiškoji diasistema: praktinis darbas su konkrečia empirine medžiaga.			4				4	3
13. Lietuvių kalbos žemaitiškoji diasistema: fonologinė ir morfologinė struktūra.	2						2	7
14. Lietuvių kalbos žemaitiškoji diasistema: praktinis darbas su konkrečia empirine medžiaga.			4				4	3

15. Lietuvių kalbos salos: probleminiai aspektai.	2						2	7	Skaitiniai: Kardelis V., 2014, Lietuvių kalbos salos: probleminiai aspektai (http://www.lietuviukalba.lt/index.php/lietuviukalba/article/view/56). Kardelis V., 2015, Lietuvių kalbos salos: tyrimo perspektyvos (http://www.lietuviukalba.lt/index.php/lietuviukalba/article/view/160)
16. Lietuvių kalbos salos: praktinis darbas su konkrečia empirine medžiaga.			4				4	3	Skaitiniai: Kardelis V., 2014, Lietuvių kalbos salos: probleminiai aspektai (http://www.lietuviukalba.lt/index.php/lietuviukalba/article/view/56). Kardelis V., 2015, Lietuvių kalbos salos: tyrimo perspektyvos (http://www.lietuviukalba.lt/index.php/lietuviukalba/article/view/160)
25. Egzaminas							2		
Iš viso	16		32				50	80	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
1. Darbas per seminarus.	20 proc.	Modulio pabaiga	1. Darbo per seminarus vertinimas: 2 taškai: aktyviai dalyvauja diskusijose, tinkamai atsako į klausimus, tinkamai formuluoja mokslo problemas ir klausimus auditorijai; 1 taškas: dalyvauja diskusijoje, tinkamai atsako į užduodamus klausimus; 0 taškų: lanko seminarus, tačiau beveik nedalyvauja diskusijoje.
2. Egzaminas	80 proc.	Modulio pabaiga	Egzaminą sudaro praktinio pobūdžio užduotys: identifikuoti diatopinius aukštaičių ir žemaičių diasistemos variantus. Kiekviena užduotis atskirai vertinama dešimtbalė sistema (10 balų – 91–100% gerai atliktų užduočių; toliau balai kinta kas 10%), vėliau balai sumuojami ir verčiami pažymiu.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Asta Leskauskaitė, Rima Bacevičiūtė, Audra Ivanauskienė, Edmundas Trumpa	2014	Lietuvių kalbos tarmių chrestomatija		Vilnius, Lietuvių kalbos institutas
Vytautas Kardelis	2018	Arealinis tipologinis lietuvių tarmių kompleksiskumas. Aukštaičiai		https://www.knygynas.vu.lt/arealinis-tipologinis-lietuviu-tarmiui-kompleksiskumas-aukstaiciai-2
Aleksas Girdenis	2000–2001	Kalbotyros darbai I–III		Vilnius, Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas
Meilutė Ramonienė, Eglė Gudavičienė, Inga Hilbig, Kristina Jakaitė-Bulbukienė, Loreta Vilkienė	2022	Sociolingvistinė Lietuvos panorama. Gyventojų kalbinės nuostatos ir kalbinis elgesys		https://www.knygynas.vu.lt/sociolingvistine-lietuvos-panorama-gyventoju-kalbines-nuostatos-ir-kalbinis-elgesys
Papildoma literatūra				
Daiva Aliūkaitė et al.	2021	Tarmių medžiagos rinkimo instrukcija „Visos tarmės gražiausios...“		Vilnius, Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
Danguolė Mikulėnienė, Violeta Meiliūnaitė (red.)	2014	XXI a. pradžios lietuvių tarmės: geolingvistinis ir sociolingvistinis tyrimas. Žemėlapiai ir jų komentarai		Vilnius, Lietuvių kalbos institutas, Leidykla Briedis
Daiva Aliūkaitė, Danguolė Mikulėnienė, Agnė Čepaitienė, Laura Geržotaitė	2018	Kalbos variantiškumas ir jo vertinimas perceptyviosios dialektologijos požiūriu: variantų ir vietų vaizdiniai		Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla
Meilutė Ramonienė (red.)	2010	Miestai ir kalbos I		Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla

Meilutė Ramonienė (red.)	2013	Miestai ir kalbos II		Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla
Vytautas Kardelis	2014	Lietuvių kalbos salos: probleminiai aspektai		http://www.lietuviukalba.lt/index.php/lietuviukalba/article/view/56
Vytautas Kardelis	2015	Lietuvių kalbos salos: tyrimo perspektyvos		http://www.lietuviukalba.lt/index.php/lietuviukalba/article/view/160

Atnaujintas 2023-11-10